

KÖZVÉLEMÉNY.

POLITIKAI TARTALMU LAP.

Megjelen minden csütörtökön és vasárnap.

Előfizetési árak:		Szerkesztőség és kiadóhivatal:	Hirdetések jutányos árért közöltetnek.
Egész évre	6 frt — kr.	Győrött, Deák Ferencz-utca 8. szám.	Nyilttéri közleményekért petítoronként 5 kr. és 30 kr
Fél évre	3 frt — kr.	hova a lap szellemi részét illető közlemények, valamint az előfizetési	bélyegdíj fizetendő.
Negyed évre	1 frt 50 kr.	pénzek és hirdetések küldendők.	Kéziratok nem adatnak vissza.
Egyes szám ára: 5 kr.		Hirdetéseket elfogad Nitsmann J. ur papirkereskedése és könyvnyomdája is.	

A királyfogadás.

Győr, 1893. szeptember 19.

Királyváró Kőszegen nemcsak a dunántúliak, — de Magyarország egy sajnos tapasztalattal gazdagabb lett.

A magyar király a közép európai szövetségei élén mint elsőrendű katonai nagyhatalom, körülvéve akkora haderőtől, milyen béke évek gyakorló terén soha még nem volt együtt, alkotmányos érületében hódoló tisztelettel megjelent magyar alattvalói előtt egyedül a belső, hazai közéletet érdeklő kimondásaiban pártpolitika porondján tévedezék:

Alkotmányos szempontból csakis káros hatása, ha a korona fölkezt személyét felelős tanácsadói a pártélet küzdelmeibe soradják, — a korona tekintélyének kell, hogy semleges maradjon, a pártok felett álljon, — s a népet ne törekedjék pártpolitikai információkkal kioktatni.

Ha Dunántúl tizenegy vármegyéjének választókerületei öthetredrészre ellenzéki képviselőket küld is az országgyűlésre, — csak alkotmányos jogait gyakorolja, és az alkotmányos élet hullámlása között a többséget képező pártot, ennek vezérferfiát mi sem jogosíthatja fel, hogy mint a koronának jogtanácsosai politikájukat a korona törekvésének jelentessék ki a királylyal; — avagy, hogy ő felsége a népjelmitására alkalmas jelszavak ellen sikrasszálljon, — védelmébe vegyen egy alkotmányos alakulatot, melyet a törvényhozás akarata létesített ugyan, de hasonlóan minden egyéb más alkotmányos intézményhez változtathatóan a törvényhozás újabb intézkedése által, és kemény szavakkal intsen, vagy épen kegy megvonásával fenyegetsen ott, a hol a közéletben erre ok fenn nem forog.

Levonva a királyi nyilatkozatokból ezen idegenszertien hangzó és csak a kormány saját gyengeségét ezzel bevalló kifejezéseket, melyek tán inkább illettek vala az oláh irredenta környékére, mint a határtalan hódolathűséggel királyát környező Dunántúlra, — maga a királyvárás, fogadás, ugy a szász király és a német császár fogadása nagyszerű s ünnepiségben minden egyebet felülhaladott vala, — és ugylátszik a koronás fők maguk is meghatva valának a szives üdvözlettel, — legalább ezt tanusítják ő felsége királyunknak

a német császár előtt kiejtett e szavai: „Radó, itteni főispán, kinek igen köszönöm ezen szép fogadtatás rendezését“.

És ma, midőn az ünnepségek zaja elmult, — a munkás kezek tűzhelyeikhez visszatérnek, — a közélet saját medrében mozoghat, — egy nagy felkiáltójel előtt állunk.

Hogyan élünk meg anyagi körülményeink fogyatékosága s a kereset hiánya miatt, — na! de még e hóban megnyílik az országgyűlés, — és megfogja hallani a nemzet Wekerle miniszter elnöknek pénzügyi exposéját.

Kőszegi napok. Szeptember hó 17-én reggel Hidassy Kornél szombathelyi püspök pontifikálásával megtartott csendes mise után 9 órakor megnyílt a küldöttségek fogadása.

Első sorban fogadta ő Felsége az udvari főméltóságokat és kamarásokat Wekerle miniszterelnök s ministertársai jelenlétében.

Azután következett a katolikus clerus és püspöki kar, melynek élén egyházmegyénk főpástor, szeretve tisztelt püspökünk, gombai és marcsamagyi dr. Zalka János val. belső titk. tanácsos ur hazafias mély érzelmeiről ismert s szívjóságában pártatlan egyház-atyánk üdvözlete e szavakkal:

Felséges Császár s apostoli Király! Legkegyelmesebb Urunk!

Az ország dunántúli e része örömmel üdvözölte azon hírt, mely szerint császári és apostoli királyi felséged e vidéket is meglátogatja, hogy személyesen megjelenvén, a haza védő erejének állapotáról s képességéről újra tudomást szerezzon, annak irányt adjon s azt kitartásra és haladásra lelkesítse.

Örömtől áradozott e vidék, mert császári és apostoli királyi felségednek e honatyai fáradozása által mindenki az ország tekintélyének emelkedését, erejének fokozását s ezek által a béke áldásainak állandósítását biztosítva látja.

Az öröm teljes lett, midőn a hír valósággá vált.

A közörvendezés e napját felhasználva, sietünk császári és királyi felséged legkegyelmesebb színe előtt megjelenni, hogy legmélyebb tiszteletünknek s legalázatosabb hódolatunknak kifejezést adjunk: de ezenfölül mi, kik az egyházi rendből itt vagyunk, mint egyházunk hagyományos érzelmeinek örökösei, élénk hálánk és legbensőbb ragaszkodásunk alázatos nyilvánítását is kívánjuk bemutatni legkegyelmesebb urunk királyunknak.

Iparkodni fogunk felséges urunk királyunk e kegyességére magunkat legbensőbb ragaszkodásunk s hűségünk által méltókká tenni.

Felsőged dicső haza s jelesül felséged szent

és sérthetlen személye iránt tántoríthatlan e hűségünk, sőt szívünkben hazánk és nemzetünk iránti szent szeretetünk is csak akkor egész, ha az a fölséges király iránti legmélyebb tisztelettel, szeplőtlen hódolattal s változhatlan hűséggel egyesítve van.

Fogadja kegyesen fölséged a legalázatosabb hódolatunkat s törhetlen hűségünk ígérletét azon benső óhajunk imaszerű kifejezésével, hogy a jó Uristen császári és királyi fölségedet országglási bokros gondjai között a legjobb egészségben tartsa meg sokáig, sokáig.

Legyen fölséged a benne bizóknak gyámoltója. Mindent felölélő s körültekintő bölcsesége, igazságszeretete s egyenessége szolgáljon világító lámpakép mindazoknak, kik a közügyek különféle ágában a közvetlen vezetéssel megbizva vannak.

Óhajtott siker és dicsőség koszoruzza császári és királyi fölséged minden lépését.

Ajánljuk magunkat császári és apostoli királyi fölséged legmagasabb kegyelmébe.

A király erre következőn válaszolt:

„Örömmel fogadom a magyar katolikus klérus e küldöttségét és vegyék őszinte köszönetemet megjelenésük és hűségük biztosításáért. Ismerem a katolikus papságnak mindenkor tanusított hű érzelmeit és reményem, hogy az jelenleg is buzgóan fog közreműködni azon célra, hogy az állam és az egyház méltóságának megóvása mellett a közérdekek és az olyannyira kívánatos vallási béke az országban ne szenvedjenek. Bizunk az Istenben és az ég áldani fogja a közjóra irányuló törekvéseinket.“ (Lelkes éljenzés.)

A király a törvényhatóságok küldöttségeinek következőleg válaszolt:

„Őszinte meglegedéssel és köszönettel fogadom oly számos törvényhatóság küldöttségeinek hódoló tiszteletét. Legyenek meggyőződve, hogy amint nagy örömmel tapasztalom mindenkor a trónhoz és személyemhez való hű ragaszkodás jeleit, ép oly forrón óhajtom az ország szellemi és anyagi jólétének fejlődését és gyarapodását. Ezen célra a törvényhatóságok a közigazgatás feladatainak teljesítésén kívül, mint a közszellem tényezői, azzal is hivatva vannak közreműködni, hogy a népet ámitó jelszavak és meddő ígéretek befolyásától megóvják, és a békés egyetértés és hasznos munka magvát ápolják. Tágas tért enged mindezekre azon alap, melyen kedvelt Magyarországom az utóbbi évtizedekben oly örvendetes felvirágzásnak indult s melynek mint kétoldalú megállapodásnak megingatása ugy a fennálló törvényes állapotban való hitet csökkentené, valamint az ország és az egész monarchia valódi érdekeivel s ennek folytán uralkodói kötelmeimmel is határozottan ellenkeznék. Számítok ebbeli közreműködésükre, valamint önök is ily törekvésben mindenkor számíthatnak jóakaró támogatásomra és kegyelmemre.“ (Lelkes éljenzés.)

A király az izraelita küldöttségnek következőleg válaszolt:

„Megelégedéssel látom a dunántúli izraelita hitközségek küldötteit is azok sorában, kik itteni időzést alkalmul vették hódolatuk bemutatására, s midőn hűséges érzelmeiket hangoztatják, szívesen bizom azok őszinteségében, amint nem kétlem, sohasem fognak alkalmat nyújtani arra, hogy megvonjam kegyelmemet és oltalmamat hűséges izraelita alattvalóimtól.“ (Lelkes élejtés.)

A tőzsdén: a valuta rohamos emelkedésének kedvezőtlen behatása alatt a spekuláció nagyobb mértékben folytatta a realizálásokat, s miután a berlini arbitrage is élénk kínálatot fejtett ki, az árfolyamok jelentékenyebb nyomást szenvedtek. A vasutak sem voltak képesek a hanyatló áramlatnak ellenállani; az összes irány általánosan gyenge. — Járadékok hanyatlottak, a külföldi értékek estek, a bécsi számlára történt műveletek által Berlinben az osztrák hitelrészvények nagy tételekben eladattak.

A felhivatalos szócső is megnyilatkozik Köszeghről a Bud. Corr. lapjain ekép: Ő felsége a király válasza az itt fogadott küldöttek beszédeire élénk megbeszélés tárgyát képezik. Általános a meggyőződés, hogy a Zalka püspök beszédére adott választ a katolikus papság körében a legkomolyabban megfogják szívlelni (ez igaz) és óvakodni fognak attól, hogy az állam tekintélyét, s a vallási békét támadják: (ha el nem koptatott lenne a farkas s a bárányese, itt nagyon alkalmazást találna) az ezredévi államfentartó katolikusok óvakodjanak, hogy a politikai élet hulláma duzzadására került kormány egyházpolitikája elleni védelemmel „a vallási békét meg ne támadják“. Bravó! Jól van fogalmazva a communiqué! és folytatásában: Épenséggel szenzációt keltett azonban az a válasz, a melyet a király a dunántúli törvényhatóságok küldötteinek adott. Ha már egyáltalában rendkívüli jelentőségű dolognak tartják azt, hogy a hármasszövetség államainak összetartozása mellett valóban nagyszerű ünnepélyes tüntetésre épen a Magyarország területén tartandó hadgyakorlatok idejét választották ki, s hogy e szövetségnek közvetlen közelében áll An-

golország is, tanúsítja azt a connangthi herezeg jelenléte, de még figyelemre méltóbb az, hogy ezen alkalommal királyunk a monarchia dualisztikus alapjának megingathatlanságát, ezen államjogi viszony megszilárdulását olyan messzire érthető hangon fejezte ki. — Erre nincs egyéb megjegyezni valónk, mint ott, hol a magyarnak legszebb történelmi érzelmei üdén virulnak, hol törvényellenes agitáczióknak nyoma sincs, hol államellenes irányzatok nem is képzelhetők, alkotmányos szabadságszeretet, a magyar állam eszméjéért való forró lelkesedést a Wekerle-féle reakzionárius esillámok veszedelmes fénye ugyan megdöbbsenhet, de a nemzetellenes ily hatalmi nyilvánulások a magyar történelem egészséges fejlődését megbénítani, megmerevíteni — teljes reményünk — alig birandják.

Magasabb iskoláinkról.

„Az iskolákkal szemben a katolikusok oly végtelenségig menő autonómiát terveznek, hogy a papnővédeket kivéve, melyeket ellenőrzés nélkül továbbra is a püspökök kezében hagynak, még a tanrendszer megállapítását is az önkormányzat számára akarják biztosítani.

Föltesszük, hogy a kongresszusi munkálal hívei ezen az egységes nemzeti köznevelődés eszméjével összeegyeztethetlen kívánságokról lemondanak, s beérnek azzal, hogy a közép és felső iskola tekintetében csak oly jogkört nyerjenek, amilyen a többi autonóm egyháznak van.

Azonban már ennek is az a következménye lenne, hogy az állam hatásköre a középiskolák vezetésében több, mint egy harmadával megapadna, s mert a rendelkezése és vezetése alatt álló 119 középiskola közül 42-öt az autonómia rendelkezésébe kellene bocsátani.

Ha pedig megtörténnék, mert a kongresszusi munkálal ezt is kívánja, hogy a vallás és tanulmányi alap az állam birtokából az autonómiának kiadtnék, akkor a kormány alig több, mint harmincz, a katolikus autonómia pedig mintegy 60 középiskolával rendelkezne.

Ugyhiszük ez egymagában is elég ok arra, hogy a kormány kezelése alatt álló katolikus

jellegű közalapok, különösen pedig a tanulmányi alap az országos katolikus autonómiának semmi-féle feltétel mellett sem adassék ki.

Az autonómiának ily alakban való létesülése által nem egy oly auitikus intézmény nyerne erőben, mely az államintézményeinkkel s társadalmunk modern átalakulásával szemben igazán anachronismust képeznek, azért a katolikus autonómiát a kongresszusi munkálal terve szerint létesíteni nem szabad*.

A tulajdon szentségének e minden tekintetet mellőző megtámadása alapját akarjuk azon a mai kor téves, de kedvező eszméjében keresni, mely minden jogot, minden hatalmat az állam számára óhajtana lefoglalni.

Az állam fogalma előttünk is mindenestre a társadalomnak igen tisztelt alakulata, és kétségkívül hatalmas, rendezett szervezete magában véve is parancsoló hatáskörrel látja azt el, csak hogy maga a fogalom megtévesztése bármily rendszerszerűen létesüljön is a gyakorlatban, az ember élete minden mozzanatát fel nem ölelheti, nem ellenőrizheti, nem irányíthatja, nem végezheti, ekép amily indokolatlan a társadalmi lét fennállhatásánál csakis a közhatalom tevékenységét egyedül működő erőnek feltételezni akarni, épen oly indokolatlan megtagadni a társadalom egyéb nyilvánulásaira a már létező tényezők befolyását, és csupán a hivatalos szervezet működésének tulajdonítani minden intézkedhetőségét.

Amily megtámadhatlan axióma az, hogy a hazában a közjólét elérésén minden erőnek, hatalomnak összhangzatosan kell működnie, épen oly társadalmi létkövetelmény az is, hogy a társadalom nem minden tevékenysége buzoghat egyedül a hivatalos szervezet forrásából.

E nézőpontból itélve, azon elvet, hogy a közoktatás csakis állami érdek, — tehát államosítandó, — nem irhatjuk egyáltalán alá és nem fogadhatjuk el már azon okból sem, mivel a közoktatás létesülése az állam erejét felülmulja, talán ezt ellenfeleink sem fogadnák el, hanem velünk együtt aláírják azon tételt, hogy a közoktatás ügye az államnak egyik legkiválóbb érdeke, azért annak különös figyelmét, gondoskodását

T Á R C S A .

Dalok.

I.

A dalra nyíl szívem meg,
Köntöm bánatom;
S minden kiesiny sorára
Könnymet hullatom.

Lelkem el a dalban,
Imádság ez nekem;
A melynek szárnya illet,
S imádó erzelem.

Naponkint száll a dal fel,
Esdéklő hangokon;
Hazám te jutsz eszembe,
Érted imádkozom.

II.

Ez ezredéves földet
Dicsérje énekem,
Amelynek büszke múltja
Csodás történelem.

Mesés világba szállt át
A bolygó képzelet,
Midőn megismerélek
Hazám en tégedet.

Oh mennyi áldozattal
Megrakva állsz honom!
Hogy oltár vagy te nekem,
Melynél imádkozom.

S nem myrtusz-ág hevité
A hősi lelkeket;
De láng, mely égből szállott;
A hű honszeretet

Oh mily kevés kell ahhoz
Szeretni ily hazát!
S mégis! . . . De visszafojtom
Szívemnek bús szavát.

Szohurek Antal.

A pápai körlevél és a tanítók.*)

I.

Az elmúlt napok nevezetes eseményei között kimagasló pontot foglal el Ő szentsége legújabb körlevelének megjelenése.

Ő szentségének e hatalmas vezéri szózata mutatja, hogy bármennyire versenyezzenek is liberális lapjaink a pápai körlevél becsmélésében és gyalázásában, nagyon sok veszély fenyegeti hazánkban a kath. vallást. És ki, ugyan ki van hívva annak megítélésére, mi egyezik meg a hittel, mi nem, — mi veszélyes a vallásra mi nem — mint annak a legfőbb papja, a római pápa, vagy pedig a magyar újságírók, akik vagy zsidók, vagy protestánsok, vagy szabadelvű hitelenek?

De hiszen annyira szembeszökő már szent

* A Hédervári kerület tanító-egyletének f. hó 14-iken Zámolyon tartott közgyűlésén felolvasta Sankovics Bertalan révfalusi plebános.

vallásunk nehéz helyzete, veszedelmes állapota, hogy e tekintetben a hithű lélek szemei az apostoli körlevél felvilágosítása nélkül is felismerhették a kath. vallás bajait; ez az apostoli körlevél szerföltött kívánatos annyiban volt, hogy a vallásüldözéssel szemben támasztott katolikus mozgalom nagyobb erővel léphet sikra, mert hiszen a pápa által Krisztus biztat arra, hogy „egy szívvel lélekkel, lankadatlanul munkálkodjunk az egyház igazaiért.“

Azok az újságok, amelyek csak azért követelek az iskolák államosítását, mert esetleg valamely választó testület nem a főszerkesztő jelöltjét ültette a tanítói székbe; vagy amelyek dicséretet zengnek annak a tanfelügyelőnek, aki titokban, megkerülve az illetékes hatóságokat, saját jogkörét merészen túllépve, különféle ígéretekkel édesgeti az iskolaszékeket az iskolák elközösítésére: ezek az újságok, mint a magyar közvélemény nagy hangu organumai (?) minden áron politikai kiáltványnak szeretnék feltüntetni legfőbb pásztorunk körlevelét, s a legkiméletlenebb hangon támadják szentséges személyét Krisztus helytartójának, amiért elég bátor volt kijelenteni, hogy Magyarországon a kath. vallást veszély fenyegeti, hogy a vegyes házasságoktól őrizkednünk kell, hogy a vallás ügyét a világi katolikusoknak is bátran és lelkesen magukéva kell tenniök, hogy a katolikusok tevékeny okosságának felébresztésére a katolikus nagygyűlések tartása szükséges,

megérdemli, sőt igényli, például a hazafias szellem ébresztésénél, az ebben való nevelésnél, az állami és nemzeti egység kifejtésében, erősítésében, a tudomány színvonalának folyton ápolásában. De ellenfeleink által sem tagadható, hogy az állam, a közhatalom tevékenysége megszűnik ott, ahol a lelkiismeret szentélye kezdődik, ahol minden jellemes és meggyőződéshű embernek legnagyobb kincse, a vallás hatalma buzog; az államnak minden izületében arra kell tehát törekednie, hogy egyénei szeressék vallásukat, mert ott, ahol a vallás tisztelete ismeretlen, tanítása iránt közömbösek, ott remeghet jövője iránt az állam, de ahol szeretik vallásukat az emberek, e szentély körében óhajtják azok gyermekeik nevelését is vezetni.

Sőt midőn az államszervezet a lelkiismeret körébe avatkozásnak szírtjét azzal óhajtja megkerülni, hogy semleges tárgyilagosságot őriz mindenegyik vallás irányában, ennek szükségképeni következménye a vallás tevékenységének felébresztése, működése, különben megfojtja a vallásos közéletet, bilincset ver a lelkiismeretre, mert megtiltja, meg nem engedi annak szabad nyilvánulását, és ezzel akkor, midőn egy vallást sem akar sérteni, feldulja valamennyit.

Az ember gondolkodását, érzélemlát, eslekvését szabályozó, jellemet alakító tényező a vallás, melyen a polgárosodás, a közműveltség nyugszik, a lelkiismeret életének fejlesztésénél, a növelésnél kell, hogy az állam a ténykedést, ennek szabadságát az egyháznak biztosítsa, és mert az állam az iskolákból nyeri polgárait, követelje meg és ellenőrizze szigorúan minden egyes iskola hazafias jellegét. Mindez előzményekkel szemben a gyakorlati életben mit tapasztalunk? Azt, hogy a népnevelés kérdésénél amíg az egyes felekezetek tanszabadsága korlátlanul érvényesülhet, hazánkban a katolicizmus nagy igazságai mellőzöttek, agyonhallgattatnak, elferdítettek, és innét támad az, hogy az egyházpolitikai kérdésekben magunk katolikusok is sokszor szemben találjuk és nem értjük egymást. Az egyház elleni gyűlölet azután mohón használja fel e fogalomzavart, s ha lehet, törekszik azon, hogy saját fiaival tiportassa a

hogy a törvényhozók gyülekezetébe vallásos férfiakat válasszunk, hogy a nép közé erkölcsi mérget hintő irodalommal szemben jó irányu sajtó megteremtésén fáradozzunk, hogy legfőbb törekvésünket a gyermekek és az ifjúság nevelésére irányozzuk, hogy az iskolák olyanok maradjanak, aminőknek alapítóik alapították, hogy a gyermekeket a szent tanokra oktassuk, hogy a szemináriumok növendékei jámborságra, az állásuknak megfelelő erényekre, a világi és isteni tudományokra korán elkészíttessék. Ebbe a körlevélbe a politikát csak a rossz akarát magyarázhatja, az a rossz akarát, amely a katolikus hívek közt a római pápát népszerűtlenné tenni szeretné. Tisztán a katolikus hit érdekében ad tanácsokat, intelmeket a körlevél, de az állam belügyeibe, mint liberális újságaink hazudni nem átalják, nem avatkozik. A megtámadott katolikus ügy védelme vonul végig a körlevél sorain; a katolikus ügy pedig, mint ilyen, nem belügye annak az államnak, amely felekezéttelnek nyilvánította magát.

Nem akarok az egész körlevél taglalásába bocsátkozni; mert ez nem e helyre való; csak annyiban foglalkozom vele, amennyiben egyrészt az iskolaügyet is érinti, azt irván, hogy legfőbb törekvésünket a gyermekek nevelésére irányozzuk s hogy az iskolák olyanok maradjanak, aminőknek alapítóik alapították, másrészt pedig sajnosan kellett tapasztalnom, s tapasztalhatták az urak valamennyien, hogy a katolikus vallásnak az a ve-

katolicizmust, hogy ezzel aztán nagyot nevetessen tenyerébe.

És miért és honnan mindez, miért nem szabad a katolikus autonómiát a kongresszusi munkálai terve szerint létesíteni?

Mert ez esetben a maig a kormány kezelése alatt álló katolikus közalapok, különösen a tanulmányi alap a katolikus autonómiának kiszolgáltatik

A kizárólagos tulajdon elkobzásának óhaja, ingere, tehát az a mozgató erő, mely az ellentáborra a „hazai közművelődés“ megőrzésére ösztönzi.

És mi katolikusok még sem tömörülünk egygyé, hogy tulajdonunk szentsége ellen törő merényleteket közakarattal megsemmisítsük és a katolikus eszmekör diadalmával magasabb iskoláinkat természetes jogaink tudatában és ismeretében rendezzük.

Irodalmi értesítő.

A „Magyar Szemle“ szépirodalmi hetilap XXXVIII. száma a következő tartalommal jelent meg: Pásztor nélküli nyáj. L-L-től. — Mária-családi emlékek. Dalmady Győzőtől. — Irók a képviselőházban. Erdélyi Gyulától. — A pipiske. (Költemény) Sántha Károlytól. — A víz hatalmában. Ruprecht Alajstól. — Max Hirsch. Törzsök Vilmostól. — S ípi baleset. Szentjóni Tivardától. — Emlékl egy édesanyának. (Költemény) Szücs Józseftől. — Egy interwiewer látogatása. Twain Mark után angolból. (Vége.) — Paál Árpádtól. — Nagy Imre, Hoffmann Sándortól. — Hétről-hétre. (Tárcza) Zöldi Mártontól. — Irodalom és művészet. — Játék. — Vegyesek. — Szerkesztői üzenetek.

KÜLÖNFÉLÉK.

— **Vasvármegye és Kőszeg város** a fel tudta fogni szerencsés helyzetét, a királyt még oly tapintatos figyelemmel nem fogadták, mint ma Kőszeghen. A perronon tizenhat törvényhatósági küldöttségen kívül a ministerek, Wekerle, Fejérváry,

szüségességét előre bocsájtva, látható, hogy ez igen veszedelmes tan; s veszedelmének különös nagyságát abban viseli, hogy tetszik az önhitt emberi észnek, hizeleg a megromlott akarathoz. Ezt a veszedelmes tant elfogadták, már a gyakorlati életbe is átvitték egyes néptanítók s úgy az iskolában, mint az életben érvényt szerezni iparkodnak neki. Ha meggondoljuk, mi a tanító a községben, a szentírásbeli kovász, amelytől az tézta szükséges erjedésbe jön, átérthetjük, hogy mily óriási rombolást, erkölcsi pusztulást vihet végbe egyes egyedül.

Megbocsájtják a tisztelt tanító urak, ha egyik, általam jól ismert kartársuknak, aki testétől lelkeslől a liberalizmus hívének tartotta magát, egyes eselekedeteit felsorolom. Megelőzte egy pár évvel megyénk metropolisának legelső tekintélyét annak kijelentésében, hogy rémes hatalom, mely megtilthatná, hogy az ember bárkit feleségül ne vehessen; a gyakorlati életben a házasság egységének határozott ellenségeül mutatta magát; az iskolában a káté tanítására semmi gondot nem fordított, a templomról, isteni tiszteletről legfeljebb csak gunyos nevekkel beszélt s a mi nagyon különös, a helybeli plebánosnak nyílt ellensége volt, anélkül, hogy ez okot adott volna rá; ellensége volt azért, mert a lekipásztor tanítása, viselete által nem látta igazolva az ő fennen hangoztatott liberalizmusát.

Az egész körlevél taglalásába bocsátkozni; mert ez nem e helyre való; csak annyiban foglalkozom vele, amennyiben egyrészt az iskolaügyet is érinti, azt irván, hogy legfőbb törekvésünket a gyermekek nevelésére irányozzuk s hogy az iskolák olyanok maradjanak, aminőknek alapítóik alapították, másrészt pedig sajnosan kellett tapasztalnom, s tapasztalhatták az urak valamennyien, hogy a katolikus vallásnak az a ve-

A vallásnak a társadalom fennállására minden tekintetben és körülmények közt feltétlen

Hieronymi várták az uralkodót, míg Szombat-helytől Kőszeghig folyvást éljenző fátylatartó emberfalak között haladó vonat meghozta a királyt,

az üdvözlő beszédet a megyék küldöttségei élén Radó Kálmán Vasvármegye főispánja mondta melegen és lelkesedéssel, mire a király beszédét olvasva, válaszolt, s következtek a szokásos rövid megszólítások, melyek alatt a király feltűnő szívélyes volt Széll Kálmánnal és Zalka megyés püspökkel. A királyon kívül kevés kivétellel a Habsburgház valamennyi főhercege, az európai összes államok katonai attachéi, a hadsereg generalitásának jórésze egy táborhely benyomását tenné, ha nem tarkítaná a dunántúli urak fényes csapata. Bogláraikon, forgóikon gyémántokra tűz a napsugár, szebbnél szebb díszruhában együtt hullámszik a katona, a főúr, a polgár s az ünnep-lőbe öltözött földműves.

— **Primiczia** lesz jövő vasárnap a révfalusi plébánia templomban. Az egri főegyház megye uj-misés papja, Sankovics J. Gyula fogja megtartani első ünnepélyes szent miséjét két bátyja, Sankovics Bertalan révfalusi plébános és Sankovics László nagymagyari káplán s több növendékpap segédlete mellett. A ritka szép és lélekemelő ünnep egyik fénypontja bizonyára az az „Ave Mária“ lesz, amelyet offertoriumi betétül Klézar Ágostné urnó fog énekelni.

— **Kőszeghen** az udvari ebédeknél több mint 72 vendég nem helyezhető el, ő felsége elrendelte, hogy estve az ebéd után fogadás legyen az udvarnál, melyre kétszáznál több meghívó küldetett szét, a mely fogadásnál az idegen fejedelmeknek és hercegeknek alkalmuk lesz találkozni a kiváló férfakkal, kik politikai, társadalmi és katonai téren kitűnnek.

— **Katolikus tanító hitvallástétele.** Mult vasárnapon tette le ünnepélyesen, ahogy azt az esztergomi zsinat rendeli, a trient-vatikáni formula szerint a kath. hitvallást Litto m e r i c z k y J ó z s e f, a minap megválasztott új belvárosi tanító ur. Történt ez a székesegyházban a nyolcz órai sz.-mise alkalmával. Ngs Mohl Antal apátkanonok és városi esperes-plébános ur vezette az ünnepélyt a megyés püspök ur megbízá-

sából. Szent beszéd után volt a professio fidei, a szent-mise alatt a tanító ur az oltári szentséghez járult, megpecsételvén ezen a katolikus előtt leg-szentebb actusával azt, amit előbb vallott és es-küvel fogadott. A kóruson énekeltek a kath. fiu-iskola növendékei Jilg Ede tanító ur művészi orgonajátéka mellett. Az Isten bő áldása kísérje a jeles tanító urat működése újabb mezején, ki 22 év óta mint újvárosi tanító is annyi érdemet szerzett.

— **Tanítóegyleti közgyűlés.** Folyó hó 14-ikén Zámolyon tartotta a hédervári esperesi kerület kath. tanítóegylete évi közgyűlését, amelyen arról lehetett meggyőződnünk, hogy az egyesület nagyon megfelel céljának; az egyesület tagjai közül Kertay Károly nagybajesi és Holenczky Sándor révfalusi tanító jutalmat is nyertek a kitűzött pályakérdések helyes megoldásáért. Az a lelkes ügyszertel, amely az egyesület elnökében van, biztosítja az egyesület még nagyobb felvirágzását.

— **Első sz. áldozás.** Méltóságos Augustin Károly udvari tanácsos ur kisebbik leánya s tek. Mayrhofer György nyug. takarékpénztári könyvelő unokája Bécsből a végett jött városunkba, hogy itt a székesegyházban a B. Szűz oltáránál rész-sülhessen az első áldozás kegyelmében. Ft. Mayrhofer József, ő szentsége házi főpapja s nagy-prépost ur ő maga maga készítette el kis rokonát e sz. ténykedésre, s az említett oltáron bemutatván a szeplőtelen áldozatot, maga nyújtotta neki az Ur testét a múlt vasárnapon.

— **A német császár,** a szász király, Lipót herceg, Frigyes főherceg kíséreteikkel két külön vonaton péntek éjjel Mohácsra érkeznek. Mohácsra a felségek a felállított királypavillonban fognak fogadtatni. Az orient hajón ő felsége részére kiszemelt lakostályt Lipót herceg fogja elfoglalni a vadászatok után Lipót herceg és a szász király Kanizsán át külön vonaton Gödöllőre utaznak, a német császár utjáról nincs értesülésünk.

— **Az Egyetértésből olvassuk:** Érdekes volt szemmel kísérni a ministerek eddigi szereplését. Kedvetlenül mennek a királyi hadgyakorlatra, az egyszer bizonyos. Érzik ők is a katonai supremacia ólomnyűgét, és szinte nyomasztó hatással van rájuk az a bizonyos filiszter nyárspolgári szerep, mely nekik a hadgyakorlaton jutott. Érdekes volt, mikor tegnap a király parancsára tábori esendőrök kergették el azokat a kocsikat, a melyekben a ministerek ültek. Ismeretes és csaknem köztudomású dolog, hogy a király nem ismer tréfát gyakorlat közben. Haragjában csak úgy kikel, mint akármilyen más halandó. Passionatus katona lévén, ha nem megy minden, úgy, mint a karikacsapás, legott elveszti hidegvérét. A miniszter elkergetési jelenet így folyt le: A pusztacsói erdő szelén a vadászok épen sortűzet adtak a visszavonuló északi seregbe. A magánfogatok a vadászok előtt állottak. Néhány ló megijedt és elragadva egy-egy kocsit, két három hölgy ijedten elsikoltja magát. Radó, Szögyény, Hieronymi, Ludwig, hogy jobban lássák a harcziátékot, beugrottak egy hírlaptudósítói kocsiba és a vadászok előtt megállottak. Az utánnuk következő kocsiban egy bécsi grófnő ült, a ki minden áron előre akart jutni rokonának. Reusz hercegnek a közelébe, ki a király kíséretében lovagolt. Nem ismerve a ministerteket, oda szólt, hogy térjenek ki; Radó figyelmeztette a grófnét, hogy már ők is nagyon elől vannak, maradjon nyugton. A grófnő parancsol adott kocsisának, hogy vágjon elibe a másik fogatnak, a mint a grófnő kocsija előbbre halad, a király oda lovagol a lövöldöző vadászok parancsnokához s német nyelven azt kiáltja: Százados ur, hogyan képzelhet olyat, hogy ezeket az embereket maga előtt eltűri. El innét valamennyivel!

Megyjegyzendő, hogy a király nem is vette észre, hogy egy kocsiban a miniszter és a berlini nagykövet ül. Azonnal oda vágatott egy tábori esendőr és a kocsikat nyers durvasággal kivezette a szabad csatasíkon át Nagy-Csömötőre. A ministerek zavarodottan ugráltak ki a kocsiból és kénytelenek voltak gyalog járkalni, mignem a gyakorlatok befejeztével visszakapták a esendőrök által bekísért kocsit. Radó főispán teljesen ki volt kelve magából e jelenet hatása alatt, „nagyon sajnálom, mondotta, hogy ő felségének alkalmat adtak a kocsik erre a jelenetre, a melynek a grófné az oka.“ A ministereknek különben olyanforma „Legitimations-schein“jük volt, mint a hírlaptudósítóknak, a melynek egyik passzusa világosan megmondja, hogy csak annyiban mozoghatnak és járhatnak a hadterületen, a mennyiben a harczenetet nem akadályozzák. Különben a ministerek az indóházban való recepezió alkalmával is nagyon alárendelt szerepet játszottak, oly félszeg szerénység vett erőt rajtuk, mintha röstelnék, hogy első sorban állanak, csupán Wekerle iparkodott mosolyogni, de imponálási törekvése hasztalan volt. A szász király és a német császár megérkezésekor „a legmagasabb személyiségek“ sokáig, nagyon sokáig nem törődtek a ministerekkel, míg végre nekik is jutott egy kis kézsorítás. — A ministerek háttérbe volt szorításával, — mondják az ugynevezett hivatalos körök — manifestálni akarják, hogy a német császár nem Magyarországnak, hanem egyedül I. Ferencz József császárnak és királynak személyes vendége. A ministerek ép ezért olyan szerepet játszottak, mintha valamenynyien a királynak urodalmi tisztviselői volnának. A német császár határozottan el akart menni Budapestre is, és nem ő az oka, hogy nem megy el. Eddig az „Egyetértés.“ Most már kezdjük érteni a „Setzen Sie auf lieber Szögyény, denn Sie erkühlen sich“ levett kalappal való beszélgetést.

— **Jótevény hagyomány.** Néhai Zepelich Endre, nyug. horv.-járfausi plébános s sz.-László-öntézetű áldozár a győri oltár-egyletnek 91 frtot, a sz.-László-társulatnak 219 frtot, a győri regy-ház megyei tanítóit nyugdíjjal a p-nak 1091 forintot hagyott végrendeletileg.

— **Uj egyesület.** Simontornyán „Szőlősgazdák védekező egyesület“ czimen új egyesület alakítottak, melynek célja közös erővel védekezni a szőlő ellenségeivel és rekonstruálni a fillokszera által kizsújtott szőlőket. E hasznos egyesület alapszabályait a belügyminiszter már jóváhagyta.

— **A fogyasztási szövetkezet megnyitása.** A győri fogyasztási szövetkezet — mint értesülünk — október hó 1-ével megkezdte működését. A szövetkezet elnöksége minden fogyasztási cikkre kedvezményeket eszközölt ki a helybeli kereskedőknél és iparosoknál. Raktárt nem állít fel, mert annak pótlására szintén vállalkozott egy kereskedő.

— **A vízvezeték fejlesztése.** A győri vízvezeték részvénytársaság tegnap a városi tanácshoz kérvényt nyújtott be, engedélyt kérve az u. n. János pap országa városi területen próbakut furatására. Ezen terület a mai forrástól 1000 méternyire van, de a forrást lápláló ér vonalába esik, így kipróbálható, hogy befolyásolja-e a főként vízszolgáltató képességét. Az eredménytől függ, hogy itt végleges kutat ássanak-e, de a vízmű fejlesztése már elhatározott szándék.

— **Lourdesi barlang felszentelése.** A mai vallástalanság ellensúlyozására szép ajtatosságot látott szept. 10-én Bajna községe. Főt. Mezey Rudolf esp. ur a hívek filléreiből sok fáradság- és nehézségekkel, küzdve lourdi barlangot épített. Felszentelése Mária nevenapján mení végbe. Már előtte való nap lázas izgatottságban volt az egész

község. Vetélkedve fáradoztak a hívek a gyönyörű barlang fölékesítésében. Azt mondhatom, hogy az országban nincs a szűz Anyának még egy ilyen szép barlangja. Délután a szobor a templomba volt kiállítva; csak úgy tolongott a nép szemlélésére. 3 órakor harangok zúgása és mozsarak dördülése jelezte az ünnepély kezdetét. A felszentelési tisztet nagyságos Csernoh János kanonok és Machovich Gyula ur végezték a környékbeli papság segédkezése mellett. Fölhangzott a szívekig ható szép ének:

Szépén szól a kis harang,
Epen dél vala . . .

A szent Szűz szobrát előre a helybeli uri asszonyok, majd a kisasszonyok s végül a paraszt-lányok koszorúval és kék szalaggal ékesítve vitték. Megható jelenet volt. Mintha a szent Szűz némán, áldásos kedves arcával lebegett volna az ezer és ezer emberből álló néptömeg között. Oh! hány szemekben rezgett az öröm könnye, hány sziv volt meghatva. Sirtunk mint a gyermek, midőn valami nagy öröm éri. A barlang és szobor beszétele és nagys. Csernoch ur könnyekig ható beszéde után a menet mozsarak dörgése után a templomba visszatért. Kék szalag volt jelvénye kicsinynek, nagynak, öröm ült arcán mindenkinek; és ha kérdeznők: miért ez öröm? Azért, mert van olyan helyünk, hol elpanaszolhatjuk bajunkat, esendben kisírhatjuk magunkat, oly jól esik ott imázni az édes Szűz barlangja előtt! Jó hatással volt a mai hideg korban az, hogy Metternich hercegnő ott lépdelt leányával együtt a menetben s egy gyönyörű csokrot tett a Szűz lábaihoz. — Jó Isten áldása kísérje főt. Mezey esp. ur minden lépteit, hogy az ő fáradozásai folytán létesült számunkra hely, hol oly jól esik imádkozni magunkért, könyörögni szegény édes magyar hazánkért, mely egykor a szűz Anya országa volt.

— **Az iparos ifjuság** különben igen jól sikerült mulatsága, mely vasárnap, 17-én folyt le a szigeti fürdőház szép kerti helyiségében, majdnem végzetessé vált szerencsétlenség zavarta meg. A puskákkal vitézkedő csöszökök egyike, Nits lakatossegéd fegyvere vigyázatlanság következtében el-sült s a vaktöltés a fiatal ember arcába repülve oly sérülést okozott, hogy azonnal orvosi segítség után kellett nézni. A szerencsétlenül járt fiatal ember alighanem élete végeig arcán fogja viselni vigyázatlanságának nyomait. Az a megjegyzésünk még, hogy a szüreti multság szépen megtörténhetnék mind az, iparos ifjuság, mind a katolikus-kör részéről fegyvertelen csöszökökkel is.

— **A gyufa jubileuma.** Az idén 60 éve, hogy van gyufa. Kammerer nevű német deák találta föl Hohen-Asperg-várban, ahova politikai vétség miatt hat havi börtönbe került. Akkor — 1833. — nem volt még szabadalom- és minta-védőtörvény, s így a gyufa föltalálója, miután a fogházból kikerült, új gyártmányát árulva nem talált oltalomra. Hamar kitalálták most mások is, mint kell gyufát készíteni s a keletkezett verseny közben a föltaláló elvesztette minden vagyonát. 1837-ben halt meg a ludwigsburgi tébolydában (Württemberg.)

— **Rassó György, a láncszakító** Bámulatos az, ami az Angeli cirikusban napok óta látható. Rassó György mellére és jobb karjára meglehetősen vastag láncot fűz s azt pusztán izmainak kifejlesztésével kettészakítja. Minden egyes produkciója után óriási éljenzésben ad kifejezést esodalkozásának a néző közönség.

Lapvezér:
HAHNEKAMP GYÖRGY.
Szerkesztő:
SANKOVICS BERTALAN.
Felelős szerkesztő és kiadótlajdonos:
KRISZTINKOVICH EDE.